

NATIONALE ONDERWIJS WEEK

5T/M9
OKTOBER
2026

GROEIEN
DOEN WE
SAMEN

COLUMN

GEWELDIGE GIDSEN

RIANNE LETSCHERT
& JUDITH TIELEN

PAGINA 7

ONTWIKKELKRACHT

'ONDERWIJS ONTWIKKELEN DOE JE SAMEN'

JEANNE VAN LOON

PAGINA 6

Meer weten?

Volg ons op LinkedIn,
Instagram of Facebook

Scan de QR-code en
bezoek onze website

NATIONALEONDERWIJSWEEK.NL

'IK WEET HOE HET IS OM DE PRIJS TE KRIJGEN EN WAT HET MET MIJ DEED'

SANDER CLAASSEN – LERARENOPLEIDER HVA

PAGINA
2

NATIONALE
ONDERWIJS
STAD

IN ARNHEM IS DE WERELD JE KLASLOKAAL

PAGINA
19

Foto Bart Geers

Onderwijs ontwikkelen doe je samen;

DAT IS ONTWIKKELKRACHT!

‘Werken aan het lerend vermogen van funderend onderwijs’. Dat ligt ten grondslag aan het programma Ontwikkelkracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het onderwijs als een fluïde systeem dat zich steeds ontwikkelt en verder verbetert op basis van de combinatie van kennis uit de praktijk en kennis uit wetenschappelijk onderzoek. Dat klinkt als een klok. Maar kan dat? En hoe werkt dat dan? Programmamanager Ontwikkelkracht, Jeanne van Loon, vertelt er meer over.

FLOORTJE DEKKERS

Eerst even in een notendop het ontstaan van Ontwikkelkracht. Initiatiefnemers Jasper Rijpma en Inge de Wolf deelden hun zorg over het onderwijs, hadden een droom, bogen zich over bijbehorende plannen en deden hiervoor een aanvraag bij het Nationaal Groeifonds. Die werd gehonoreerd. Zo werd Ontwikkelkracht per 1 januari 2023 een feit.

Gedeelde verantwoordelijkheid

‘Ontwikkelkracht brengt onderwijspraktijk en onderwijsonderzoek bij elkaar’, legt Jeanne van Loon uit. ‘Het betekent op basis van gelijkwaardigheid in co-creatie werken aan onderwijsverbetering door samen leren, professionaliseren en door het creëren van nieuwe kennis. De vraag die een school – binnen primair of voortgezet onderwijs – heeft staat hierbij centraal. Hun eigen context is het vertrekpunt. Maar werken aan het lerend vermogen van funderend onderwijs is geen kwestie van scholen die alle voor zich aan hun eigen weg timmeren. *Juist* ook het kennis delen en leren van elkaar zijn essentiële onderdelen van het programma. Niemand hoeft het wiel opnieuw uit te vinden. Onze overtuiging is dat we allemaal samen verantwoordelijk zijn voor het geheel; het beste onderwijs voor onze leerlingen.’

Ontwikkelkracht stoelt op vier pijlers. Ondergebracht in de vorm van een lemniscaat, omdat ze alle vier nauw verbonden zijn. De eerste pijler is Kennisdeling, waarbij kennis uit onderzoek toegankelijk en bruikbaar wordt gemaakt voor onderwijsprofessionals. Bijvoorbeeld via Onderwijskennis en Kennisrotonde. De tweede is Onderzoeks- en verbetercultuur, waarmee het versterken van evidence-informed werken binnen een lerende cultuur op school wordt aangegevoerd. Scholen kunnen hierbinnen kiezen voor Groeikracht of De Transformatieve School. De derde pijler vormen de Co-creatielabs, die staan voor het creëren van nieuwe aanpakken voor grote onderwijsuitdagingen met onderwijsprofessionals en onderzoekers. En tot slot, de pijler Expertisescholen Ontwikkelkracht, die het onderling leren tussen scholen stimuleert door actief delen van expertise.

Het kan altijd nog beter

Jeanne van Loon licht toe: ‘Vanaf het begin is er veel animo voor de onderzoeks- en verbetercultuurtrajecten. We willen met het programma zorgen dat je als schoolteam professioneel kunt duiden wat je wilt verbeteren. Een goede diagnose op basis van kennis en eigen schooldata is hierbij van groot belang. Je kunt zeggen: rekenen is bij ons een probleem, maar praat je dan over de hele school, over alle kinderen? Samen leggen we de vinger op de ‘zere’ plek. vervolgens ga je cyclisch aan de slag. Blijf als school steeds kijken, werkt het hoe we dat voor ogen hebben of moeten we iets in het proces bijstellen? En als het werkt, hoe borgen we het dan in onze dagelijkse praktijk? Ontwikkelkracht bestaat uit veel verschillende elementen die er samen voor zorgen dat je als school in de verbetering terecht komt en in

die opgaande spiraal kunt blijven werken. Maar nooit alleen procesmatig of alleen op kennis en inhoud, het gaat om de wisselwerking tussen die twee gebieden.’

Van elkaar leren

Onder de noemer Expertisescholen Ontwikkelkracht lopen er landelijk inmiddels twintig leertrajecten. Basisschool Het Klokhuis in Beek en Donk is daarvan een goed voorbeeld. Deze expertiseschool biedt leertrajecten aan andere scholen op het gebied van leesonderwijs. Inhoud hiervan varieert van gerichte sessies over de theorie achter effectief leesonderwijs tot concrete aanpakken als een ‘Boekenbabbel’ in de klas. Tussen de sessies en praktijkaanpakken is er intensief contact met een regiegroep, waardoor er in het traject continue afstemming is met de praktijk van iedere deelnemende school.

Van normatieve basis tot flipping the classroom

Hoe divers de vraagstukken en trajecten zijn, laten ook twee voorbeelden in het voortgezet onderwijs zien. Binnen de pijler Onderzoeks- en verbetercultuur werkt Penta De Oude Maas uit Spijkenisse aan het versterken van hun pedagogische en normatieve basis. Omdat hun populatie sneller verandert dan voorheen, verschillen leerlingen meer in gedrag, achtergrond en niveau. Daarom rees de wens om opnieuw te bepalen: ‘Waar staan we voor als school en hoe gaan we hiermee om?’ Via workshops en werkvormen vertalen ze deze vragen naar de praktijk. In de school krijgt dat steeds meer vorm. Fysiek, via posters en kaartjes, maar ook op andere manieren, zoals met gesprekken in de klas. Even verderop in Rotterdam werkt het Zuider Gymnasium onder de vlag van Co-creatielabs aan de ontwikkeling van hybride onderwijsvormen, zoals ‘flipping the classroom’.

Bijna drie jaar rond

Jeanne van Loon kijkt tevreden terug op de bijna drie jaar dat het programma loopt. ‘De eerste twee jaar brachten we alles in stelling. We bouwden aan samenwerking tussen de

Jeanne van Loon

vier pijlers van Ontwikkelkracht. We gingen samenwerken aan met organisaties en partijen die vol in de onderwijspraktijk zitten. We hebben het programma goed in de praktijk gezet, nu is het tijd voor verdieping. Als programma werken we ook evidence-informed en cyclisch. Terwijl wij leren, vragen we ons af waar we kunnen bijstellen. Een plezierige manier van werken. Niets is in beton gegoten. Soms gaan we een experiment aan met één school of één bestuur. Groot denken, klein doen. Want ook in het ogenschijnlijk kleine leer je een heleboel. Dat geldt voor scholen net zo; je hoeft niet een omvangrijk, schoolbreed vraagstuk te hebben om je onderwijs te kunnen verbeteren.’ Op dit moment wordt het belang van de rol van schoolleider verder uitgewerkt, als het gaat om Ontwikkelkracht. ‘Zij zijn essentieel in richting geven en focus aanbrengen’, aldus Jeanne.

Gevraagd naar haar eigen schooltijd, zegt ze: ‘Nieuwe dingen leren, vond ik altijd al geweldig. Wat me het meest heeft gebracht, ontdekte ik al vroeg: leren lezen! Er ging een wereld voor me open. Nog steeds voed ik graag mijn nieuwsgierigheid, blijf ik me verdiepen en nadenken over van alles.’ Jeannes wens voor het onderwijs is duidelijk. Ze wil dat iedereen die van school komt, leren zó leuk vindt dat het iets voor het leven wordt. Daarnaast maakt ze zich hard voor werkomstandigheden waarbinnen leraren echt en vooral bezig kunnen zijn met lesgeven. ‘In mijn team werken verschillende oud-leraren. Lesgeven is een ingewikkeld vak, maar tegelijk ongeveer het mooiste.’ Dan besluit ze: ‘We brengen daarom samen die ontwikkelkracht het onderwijs in. Leraren en ook scholen moeten weten dat ze er nooit alleen voor staan.’

Wil je als school deelnemen aan het programma?

Vraag een informatiegesprek aan via www.programmaontwikkelkracht.nl.